

Muusikapäevad – Hugo Lepnurm 90

IA REMMEL

26. – 31. oktoobrini toimusid mitmeid Eesti piirkondi hõlmavad muusikapäevad, teemaks Hugo Lepnurm 90. Sündmused haarasid erinevaid muusikavaldkondi: Tallinnas, Viljandis, Raplas ja Kuusalus kõlas kontsertidel Hugo Lepnurme looming kõrvalt Peeter Süda ja Rudolf Tobiase looduga; Viljandis toimus Lepnurme õpilase Ines Maidre meistrikursus, Eesti Teatri ja Muusikamuseumis peeti mälestusõhtu, kus musitseeriti ka professori koduorelil. Raplas toimus Hugo Lepnurme mälestusseminar teemal “Peatükke kultusmuusika ajaloost”, Viljandis konverents, kus ettekandeid pidasid Ines Maidre ja Anzori Barkalaja. Eesti Orelisõprade Ühingu väljasõidupäeval külastati professor Lepnurmega seotud paiku Tapal, Käsmus, Loksal, Leesil ja Tsitres. Muusikapäevadeks valmis ka Hugo Lepnurme mälestusteraamat Eesti Muusika Infokeskuselt.

Muusikapäevadel toiminust kõnelevad Andres Uibo ja Toomas Siitan.

Andres Uibo: “Kõik päevadel toimuv oli omamoodi huvitav. Oli ju väga erinevaid üritusi, kuna Lepnurm oligi väga mitmekülgne inimene: organist, suur muusikaajaloo tundja, helilooja ja ka jutlustaja vennastekoguduses. Osavõtjaid kogunes väga palju – umbes 4000–5000; sellel peab mingi põhjus olema, miks rahvas niimoodi kokku tuleb.

Väga oluline oli kindlasti tema raamatu esitus. Siis mälestusõhtu Teatri ja Muusikamuseumis, väljasõit Lepnurme kodukanti. Suured kirikukontserdid. Rapla päevast räägiti vaimustusega, kui hästi see õnnestus.

Lepnurm ei olnud küll eesti orelimuusika algataja, küll aga hoidis ta eesti orelikultuuri alal läbi pikkade aastate, kui asi ähvardas päris ära kustuda. Ta jäi igal ajal oma elupõhimõtete juurde. Sellepärast vallandati teda mitu korda konservatooriumist, siis töötas ta Raplas või Tapal ja tegi oma tööd väga täpselt ja hoolikalt. Ja ta algatas tollal isegi võimatuna tunduva ettevõtmise: 1973. aastal ilmus esimene heliplaat “Eesti orelid”. Hiljem hakkas kogu Euroopa selliseid sarju tootma. Lepnurm kaardistas kõik orelid ja selle plaaditegemise varjus tehti isegi Eesti ore-

Organistid-korraldajad Lepnurme tütarde Urve Aulise ja Virve Soodega.

FOTO AIME KALLIKORM

lid korda. Tänu tema targale asjaajamisele elati see aeg suhteliselt hästi üle.”

Mälestusseminaril Raplas “Peatükke kultusmuusika ajaloost” pidasid ettekande Toomas Siitan ja Mart Jaanson. Vaba klaverisaate kujundamisest rääkis Olav Ehala.

Toomas Siitan: “Minu teema oli arutus muusika kiriklikust ettekandelaadist ja sellest, kust need kriteeriumid on pärit. Me arvame, et toetume vanale, pea-aegu tuhandeaastasele kirikumuusika traditsioonile, aga meie ettekujutus n-ö kiriklikust muusikaestetikast on kujunenud pigem alles 19. sajandil. Siis pöörduki ajaloo poole, hakati sellest idealiseeritult mõtlema ning vastandama kaasaega ja möödanimikku. Samuti tekkisid alles siis ettekujutused laulmisviisist, mis kirikusse sobib – see pidi olema vastandlik ilmaliikule musitseerimisele. Sinnamaani oli kirikus alati kaasaegset muusikat ette kantud ja kirik käis 19. sajandi alguseni hästi sünkroonis omaaegse üldise muusikalise väljendusega – võiks öelda, et ühel hetkel kirikumuusika võõrdus sellest.

Mart Jaanson käsitles instrumentaalmuusika kasutamist kirikus. See on põnev, kuid keerukas teema. Siin ei ole otsustamiseks selliseid otseseid kriteeriume nagu vokaalmuusikas tekst. Lõppjärel oleks oligi pisut paradoksaalne tõdemus, et instrumentaalmuusikas võib olla vaimulik kõik, mida kirik vaimulikuks tunnustab.”

Kokkupuuteist Lepnurmega meenutab Siitan, et kuigi tal õnnestus Lepnurme muusikaloo loenguid kuulda alles viiendal kursusel, mitte esimesel, nagu olnuks õppeplaani järgi loomulik, jäi neist just seepärast sügav mulje, sest ta oli selleks ajaks juba ise paar aastat töötanud muusikaajaloo õpetajana. “Olin põhikursuse enda jaoks selgeks teinud ja seepärast ma tõeliselt nautisin tema loenguid. Seal oli alati palju vihjeid kirjandusele, üldajaloole ja kui sa ei tundnud end selles materjalis kodus, siis sattusid raskustesse. Iga niisugune väike vihje või nali lisas vürtsi sellele, mida sa juba teadsid. Ta mõtles väga huvitavalt ja tundis põhjalikult oma valdkonda.”

Klaveriloomad soovivad

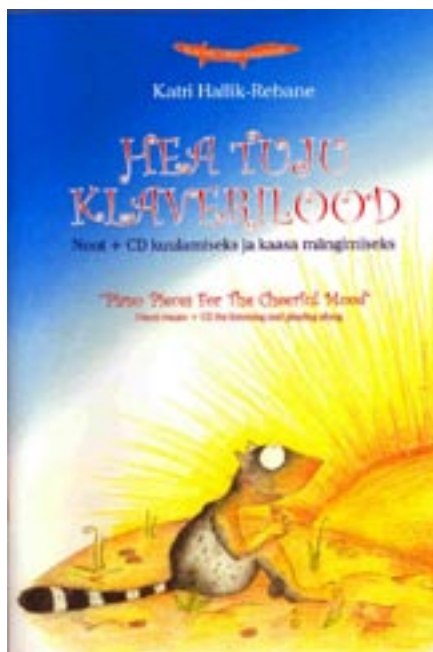
Selle aasta klaveriõpetajate päeval del Nõmme muusikakoolis tutvustati üht uut, lõbusat ja kutsuvalt värvikat noodiraamatut. Noodi autoriks on Katri Hallik-Rebane, Tallinna Vanalinna muusikakooli klaveriõpetaja.

Katri Hallik-Rebane: Idee noot välja anda tekkis tunduvalt hiljem kui enamik selles leiduvaid lugusid. Kuna ühel hetkel polnud mul võimalust noodist mängida, hakkasin ajaviiteks ise lugusid mõtlema. Kui neid oli kogunenud juba üksjagu, pakkusin mõnda mängimiseks õpilastele. Minu suureks rõõmuks vaimustusid nad neist ja küsisid uusi juurde. Noodid hakkasid levima käest kätte ning üks laps moodustas isegi sõpradest bändi, et neid lugusid mängida. Arvasin, et neile lastele võiks mu noot rõõmu teha, ja siit ka mõte lood noodina-plaadina välja anda.

Kuna sihtrühmaks on muusikakoolis õppivad ja ka selle lõpetanud klaverimängijad, kujutlesin end tagasi muusikakoolis õppimise aega. Meenus soov tõsise, auväärse repertuaari kõrvale mängida ka muretumat-lõbusamat-kerget muusikat. Sellist, mis ei nõuaks õppimisel tohuid jõupingutusi ja süvenemist kõikvõimalikesse artikulasiooni-pedalisatsiooni jm probleemidesse. Puudus oli lugudest, mida mängida lõbusamatel juhtudel, näiteks kas või sugulaste sünnipäevadel, kui palutakse, et "mängi ometi meile midagi...". Paraku polnud enamasti midagi sobivat mängida.

Samuti meenusid ilmetud must-valged luitunud noodid ning kadedusetunne, vaadates esimese klassi laste värvilisi noodiraamatuid.

Miskipärast on uusi ja huvitavaid noote meie kaubandusest raske leida.

Vana raudvara, Mozartit, Beethovenit, Tšaikovskit, Griegi jpt on mängitud ja mängitakse alati suure rõõmuga.

Eesti muusikast rääkides meeldisid mulle lapsena ja meeldivad ka minu praegustele õpilastele Rein Rannapi klaveripalad. Ehk just oma rõõmsa, humoorika oleku tõttu. Sest kui meie ümber on iga päev nii palju tõsidust, halbu uudiseid ja halli olekut, mõjub lausa vitamiinina, kui keegi julgeb olla rõõmsalt lapsemeelne ja õnnelik oma muusikas.

Kohe alguses oli mul kindel teadmine, et noot peab välja nägema rõõmus ning värviline. Noodis toimetavatele klaveriloomadele andis kuju minu õde Kerstin Hallik.

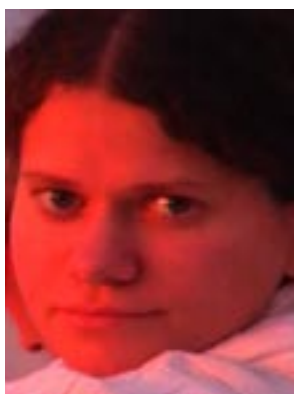
Noodi juurde plaadi tegemisel olid tähtsad kaks mõtet. Esiteks mõtlesin nei-

le, kes soovivad lugusid õppida iseseisvalt. Olgu siis muusikakoolis õppivad või selle juba lõpetanud lapsed. Esmapilgul kohati ehk veidi keerulises rütmipildis orienteerumiseks või noodivigade parandamiseks peaks olema abiks CD, millele on lindistatud kõik kümme lugu.

Teiseks on mul kammermuusika sõbrana kahju neist usinatest klaveriõpilastest, kellel muusikakooli programmis puudub võimalus ansamblit mängida. (Põhjusi on siin mitmeid: ruumi-, aja-, õpetajate, finants- jm probleemid.) Ansambli mäng annab aga harjutamisele hoopis teise tähenduse ja motivatsiooni.

Mõte arranžeerida pop-bändile ja klaverile tuli soovist ühendada muusikakoolis viljeldavat klassikalist ning tänapäevast noortemuusikat. Eks ole ju paljude tänapäeva laste unistuseks saada lauljaks või rockmuusikuks. Plaadil on juba tuttavast viiest loost seaded klaverile ja popbändile. Plaadi lõpust leiab needsamad lood veel kord, siis juba ilma klaverita. Selliselt saab harjutada ühtaegu nii ansambli mängu kui ka fantaseerida end hetkeks lavale prožektorite valgusse bändi solistik. Arranžeringud tegi plaadile Peeter Rebane.

Peaaegu kõik noodis leiduvad lood on järele proovitud minu enda ja mu kolleegide õpilaste peal. Vastukajad on olnud väga soojad. Lood on olnud lastele arusaadavad ja tehniliselt hästi omandatavad. Tänu just õpilaste innukusele ja rõõmsale elevusele leidsingi endas julgust pakkuda neid lugusid mängimiseks ka teistele, mingu samal lainel elavatele inimestele.

Võidukas
Malle Maltis.
FOTO
ERAKOGUST

Muusikaakadeemia üliõpilase suurvõit

Muusikaakadeemia kompositsiooniüliõpilane Malle Maltis võitis oma teosega "Res" "International Electroacoustic Music Competition MUSICA NOVA 2004" raames peetud konkursil esimese preemia.

Malle Maltis saavutas esikoha akustilise instrumendi/hääle/ansambli ja elektroakustiliste teoste kategoorias. Žüriisse kuulusid Rainer Burck, Lenka Dohnalova, Juraj Duris, Pavel Kopecky, Rudolf Ruzicka. Kokku võistles 121 teost 29 riigist. MUSICA NOVA 2004 toimus Prahhas 7. novembril. Rohem infot konkursi kohta on saadaval võrguadressil <http://www.musica.cz/musnova>.

Laulsid noorte meeskoorid

ENN OJA

27. novembril kogunes Eesti Meestelaulu Seltsi (EMLS) algatusel Pärnu kontserdimaja enam kui 300 noort laulumest, et kontserdiga tähistada seltsi noorte meeskooride tegutsemise viiendat aastapäeva. Kontsert pakkus ülevaate noorte meeskooride senistest tegemistest, praegusest tasemest ja tulevikusuundumustest.

Kuna noormeeste koore üksikutes koolides enamasti pole võimalik moodustada, esitas tuntud poistekooride dirigent Hirvo Surva EMLSis mõtte koondada häälemurde läbinud noormehed koolivälisesse, maakondlikesse kollektiividesse. Nii asutati 1999. aasta sügisel Tallinnas, Pärnus ja Virumaal esimesed noorte meeskoorid. Peatselt alustasid noormehed ühistes ridades laulmist Raplamaal, Saaremaal, Põlvamaal, Viljandimaal, Hiiumaal, Elvas, Tartus ja mujal. Käesoleval ajal tegutsevad noorte meeskoorid enamikus Eesti maakondades, kogunedes erinevatest koolidest paar korda kuus ühislaulmisele või esinemisele. Nendega töötavad entusiastlikud pedagoogid-koorijuhid. Koos samalaadsete poistekooridega on nad arvestatavaks lauluväeks laulupidudel-laulupäevadel.

Õnnestunud kontserdi korraldamisel oli väljapaistev osa Pärnu Noorte Meeskoori dirigendil Maimu Muttikul. Kontserdi kuulajale hakkas aga silma-kõrva asjaolu, et heliloojad on käesoleval ajal noortekooride ees suured võlglased. Noortele ei ole tänapäevast ja eakohast repertuaari.

Üsna sageli on üldsuses juttu noorte vaba aja sisustamise vajalikkusest. Küllalt kallite spordiprojektide kõrval vajavad kindlasti suuremat tähelepanu ka noorte huvialakollektiivid, nende hulgas nii orkestrid kui koorid. Üks elujõulisi võimalusi ongi noormeeste koondumine meeskooridesse. Seda kõike mõistes on EMLS-i juhatus ja tema esimees Jaan Ots suunanud oma teravdatud tähelepanu poiste ja noormeeste kooriliikumisele. Kõik poistekooride ja noorte meeskooride lauljad on seltsi liikmed ja igal aastal saavad teoks poiste- ja noorte meeskooride laulu-laagrid ja ühislaulmised. Kõik need lauljad võtavad osa üleriigilistest ja kohalikest laulupäevadest. EMLS tegutseb selle nimel, et ka tulevikus laulaksid Eestis meeskoorid.

Meestevägi Pärnu kontserdimaja laval.
FOTO ANTS NILSON

Omaloomingu päev pakatas värsketest ideedest

PILLE KANGUR

13. novembril toimus Tallinnas, Lasnamäe Muusikakoolis IV muusika- ja kunstikoolide õpilaste omaloomingu päev. Ürituse algatajate-korraldajate, Lasnamäe Muusikakooli õpetajate Luule Jõelege ja Tiina Vurma idee on pakkuda väljundit loomingu ja improvisatsiooniga tegelevatele lastele ja nende õpetajatele. Kuna laste loovuse arendamisel on suur osa õpetajal, siis on omaloomingu päev muusikaõpetajatele oluline sündmus saamaks innustust, enesekindlust ja uusi ideid. Loominguline tegevus meie muusikakoolides toob traditsioonilisse ja veidi rutiinisse õpetusse – heliredelid, klassikalise muusika nooditruu esitus – vaheldust ja põnevust. Õpetaja osaks on siin avada laste fantaasia, näidata erinevaid võimalusi näiteks tuntud lastelaulude tõlgitsemisel, samuti ärgitada andekaid noori ise muusikateoseid looma.

Konkursil osalesid noored muusikud üle Eesti – Tarvastu, Tartu 1., Tartu Elleri-nimelise, Viljandi, Saku, Tallinna, Nõmme, Vanalinna, Lasnamäe ja Kiili muusikakoolist. Omaloomingut hindas žürii koosseisus Olav Ehala, Tuule Kann, Inga Lehto, Külli Kaats ja Malle Maltis. Esmakordselt olid kaasatud ka Tallinna Kunstikooli õpilased Riste Laasbergi ettevõtmisel ja Katrin Tukmanni ning Eve Kase juhatamisel.

Omaloomingu päev koosnes mitmest voorust. Alustuseks kuulati improvisatsioonide tuntud lastelaulude “Hiir hüppas”, “Vares vaga linnukene” ja “Meie kiisul kriimud silmad” teemadel. Siin paistisid leidlikkuse ja humoorikusega silma Lasnamäe Muusikakooli rahvapilliorkester, Pärtel Toompere, Evelin Kuuskla, Lily ja Laili Leppik. Päeva teises osas, heliloomingu voorus, esitasid noored muusikud oma kompositsioone, millest inspiratsiooni saades maalisisid kunstikooli õpilased kauneid taieseid. Sellest voorust võttis osa üle kolmekümne õpilase, põnevaimate teoste autoriteks Matis Leima Sakust,

Omaloomingu päeval otsiti muusika ja kunsti seoseid. Üks üritusel sündinud piltidest, Tallinna Kunstikooli õpilase Laive Kovalenko "Värvid tulevad päikesest".
FOTO RISTE LAASBERG

Liina Vilgats Nõmmelt, Priidik Kant Viljandist ja Elisabeth Haamer Tarvastu Muusikakoolist. Omaloomingu päeva lõpuosa improvisatsioonis ammutasid noored muusikud inspiratsiooni kunstikooli õpilaste teostest, mida publik võis muusika kõlamise ajal näha ekraanile projitseerituna. Siin helendasid meeldejäävimaid fantaasiapilte Madis Kukk Nõmmelt ning Tiina Tubli ja Katharine Toomik Viljandi Muusikakoolist.

Žürii ülesanne oli eeskätt tutvuda laste loomingu ja ergutada neid edasisele loometegevusele. Olav Ehala hindas loomingu päeva väga positiivseks, märkides ära rohkem osavõtjate arvu, samuti võistlusel antud vabadust instrumentide koosluse ja žanrite valikul. Meeldivaks kogemuseks oli ideede värskus ja teravmeelsus, ning tore oli tõdeda, et meil on häid õpetajaid, kes väärtustavad loovust ja innustavad lapsi fantaasiat arendama. Uudne ja huvitav idee oli kujutava ja helikunsti ühendamine.

Läbi aastate on aktiivseimad osavõtjad olnud Eugenia Kirsi õpilased Saku Muusikakoolist ja Inga Lehto õpilased Nõmme Muusikakoolist; vilgas loomingu tegevus käib ka Viljandis õpetaja Marge Loigu eestvedamisel.

Traditsiooniliselt anti sellel aastal välja ka kogumik laste loodud teostest, mis täiendab meie erialaõpetajate pedagoogilist repertuaari. Kindlasti on ka õpilastel põnev mängida oma eakaaslaste loodud muusikat.

Muusika ja arhitektuur

Pärnu Nüüdismuusika Päevad 2005

GERHARD LOCK

Muusika ja arhitektuuri seoseid on kirjeldatud või uuritud mitmel viisil, sealhulgas ühiskondlikena (Tonon), matemaatilise geomeetrisena (Haase) või analoogide-metafooride kaudu (Rihm). Sellele lisanduvad (multimeedia)installatsioonid, nn ruumikompositsioonid või nn *soundscapes* (kõlamaastikud).

Muusika ja arhitektuuri temaatikat käsitlevad ka selle aasta Pärnu Nüüdismuusika Päevad (PNP), mis toimuvad ajavahemikul 19. – 23. jaanuar. Muusika ja arhitektuuri puutepunkte leiame juba Bachi ja Dufay muusikas, aga varemgi. Modernistlikus muusikas esindab arhitektuurilist mõtlemist eeskätt rumeenia päritolu kreeka helilooja ja arhitekt *in persona* Iannis Xenakis (1922–2001) – seekordse festivali teemahelilooja. Samas olid ka uus-viini koolkonnal sidemed oma aja uuenduslike arhitektide ja nende mõttemaailmaga. Modernistliku helikeele ja arhitektoonilise mõtlemise seoseid leiame ka Erkki-Sven Tüüri muusikast.

PNP kontserdikavades kajastub kogu eespool nimetatud temaatika, esinejateks eesti uue muusika parimad interpretid NYYD Ensemble, Ansambel U; Küberstudiod jt, kontsertide hulgas ka Toivo Tulevi autorikontsert Tallinna Kammerorkestriga Tõnu Kaljuste juhatusel. Huvi pakub teadusdraama "Kaitsmine", Pärnu Kunstide Maja luuleteatri esitus Xenakise doktorikraadi kaitsmise protokollil põhjal.

Festivali raames toimub konverents teemal "Muusika ja arhitektuur" rahvusvaheliste külalistega: Saksamaalt Ludwig Holtmeier, Schönbergi-uurija, ajakirja "Musik & Ästhetik" kaasväljaandja ja samanimelise ühingu president ning saksa Gesellschaft für Musiktheorie asepresident, Freiburgi Hochschule für Musik professor; Inglismaalt kognitiivse muusikateaduse esindaja Nicholas Cook, Londoni ülikooli Royal Holloway professor, ning Prantsusmaalt François-Bernard Mâche, helilooja, Académie des Beaux-Arts liige ja Iannis Xenakise Ühingu president. Soomest liitub Mats Lillhannus (Åbo Akadeemia). Kutsutud on ka eesti mo-

dernistliku kunsti *grand old man* arhitekt Leonhard Lapin ning eesti muusikateadlased Mart Humal, Jaan Ross ja Toomas Siitan.

Georges Foliot' koostatud näitus "Iannis Xenakis: helilooja ja arhitekt" tutvustab Xenakise loomingut (10. 01.–10. 02. 2005 Pärnu Endla Salmassaalis, 18. 02.–11. 03. 2005 Helsingi raudteejaamas). Festivali raames toimub ka Nicholas Cooki eesti keelde tõlgitud raamatu "Muusika. Kujutus. Kultuur" esitlus.

PNP üritused toimuvad Pärnu Endla saalides, Pärnu Uue Kunsti keskuses, Pärnu raekojas ja Agape keskses. Festivali korraldajal Eesti Arnold Schönbergi Ühingul valmis 2004. aasta lõpul võrgukoduleht, mis tutvustab ühingu tegevust nii eelmisest sajandist kui ka selle aasta festivalil toimuvat (www.schoenberg.ee).

Schönbergi-uurija Ludwig Holtmeier tuleb Eestisse Pärnu Nüüdismuusika Päevade külalisena.

FOTO ERAKOGUST